

דעת חכמים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

גליון מס': 361 פרשת: תצוה שבת קודש ט"ו אדר תשפ"א (27 בפברואר 2021 למניין)

תל-אביב	כניסה	יציאה	ר"ת
ירושלים	17:00*	18:12	18:53
חיפה	17:05	18:12	18:49
באר שבע	17:17	18:14	18:51

*לנוהגים 40 דק' 16:40

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

עבודת השם של ימי הפורים

ה' יתברך, כי האמונה מתרופפת עם שאלות כעין אלו. וזו התביעה הגדולה על שאול המלך והעם, כיצד הם מהרהרים אחר דברי שמואל הנביא, בעוד שהם היו צריכים להגיע לדרגה של דבקות בה' יתברך, ולעשות כן בשמחה ובהתלהבות, גם כשזה נגד הרגש, כי כך ציוה ה' יתברך. כלומר זה הכח של עבודת ה' יתברך "בכל לבבך" ו"בכל נפשכך", בבניטול גמור לדברי הנביא שאומר כן בשם ה' יתברך.

ומכאן לפורים. כידוע מהזוהר הקדוש (מקיני הוזהר 97 ע"ג) פורים נקרא על שם יום הכיפורים. ומבאר ה'מתוק מדבש', יום הכיפורים יהיה כמו יום פורים, שהוא תענוג רוחני, ע"ש. ועיקר השמחה שתהיה בשמחה של מצוה - להודות לה' יתברך, לספר את הניסים, לשמח אנשים חלשים והתכלית לדעת שה' יתברך משגיח עלינו. ועיקר שמחת פורים היא בתורה, ולעשות גברי צניעות. והשמחה הגדולה היא שיקבלנו בפורים את התורה שנית, ולא לשמוח בהבלי העולם (ספרי ענייני 763 דלרסיו היקרים). וזה בעצם עבודת השם של ימי פורים - לשנות יין, לשמוח, לידבק בה' יתברך, לקרוא מגילת אסתר ולהתחזק באמונה ובעיקר בהשגחה פרטית. וללמוד ממדרכי היהודי שישב ועסק בתורה ולא נלחם עם המן הרשע, אלא עשו רק צום, תענית, סליחות ותפילות, כי הגוף והחומר בידי ה' יתברך, ואין צורך להילחם על כך, אלא רק להילחם על תורת ה'. ומבואר בגמרא (תולדות 107) שבשושן הבירה ועיילם המדינה לא עסקו מספיק בתורה, ובגלל זה היה להם בעיה של גסות הרוח ועניית בתורה, ע"ש.

ומכאן, שלעשן סיגוריות בפורים ולהסתכן בגשמי ורוחני, זה לא פורים! להסתובב כל הלילה ברחובות, זה לא פורים! להיקבץ חברים עם סעודות ללא השגחת ההורים, או בנות שובבות יחד עם חברות ללא ההורים, זה לא פורים! לעשות סעודה בפורים כמה זוגות יחד צעירים וצעירות, וצחוקים וקלות ראש, זה לא פורים!

פורים של מרדכי ואסתר, זה פורים של תפילות, פורים של אהבה ואחוה לכל עם ישראל, פורים של חיזוק באמונה ועלייה רוחנית בהשגחה פרטית. פורים זה קבלת התורה כמו ביום הכיפורים, שהגיע משה רבנו ע"ה מהר סיני לעם ישראל. פורים זה הכנעה וכבוד גדול לגדולי ישראל שליט"א, ולשמוע תמיד לחכמי התורה והיראה, וכולנו תלמידים שלהם. פורים זה כמו אסתר המלכה שמלכה על מאה עשרים ושבע מדינות, והמדינות לא השפיעו עליה - לא המודע, לא הפריצות ולא חוקות הגויים. ויהי רצון שנזכה כולנו לפסוק (ספרי ט, טז): "לְיְהוָה יִתְּיָה אֹרְחָה וְשִׁמְחָה וְשֵׁשׁ וְיָקָר, אִמֵּן ואמן! שבת שלום, ופורים שמח.

עבודת השם - כמה זיכוי הרבים בארץ ובעולם עשה מרן זיע"א בהופעות ציבוריות, יום יום, בכל מקום ומקום עם בגדים אלו. ובאמת רוב ככל הבגדים שכולנו לובשים, ובפרט חליפות ובגדים מכובדים, מגיעים מחוץ לארץ ונעשים על ידי גויים, אם כן היכן הקדושה שבהם? ויתכן לבאר שכאשר קונים אותם ומכוונים בקנייתם 'לכבוד שבת קודש', או לכבוד החגים הקדושים, שהרי בגדי יום טוב צריכים להיות חשובים יותר מבגדי שבת כידוע (עי' מש"ב סי' תקט"ו ס"ק י"ג), אז באמת שורה עליהם קדושה. ובודאי שמי שמחפש לקנות בגדים לפי המודע רחמנא ליצלן, ולפי הסגנון הרחובי, ועל אחת כמה וכמה בגדים פרוצים הנוגדים את ההלכה, מי יודע איזו טומאה רובצת עליהם, רחמנא ליצלן. ויתכן להוסיף שהיום הבגדים נארגים על ידי מכוונות בלחיצת כפתור, ואין ידי הגוי בבגד עצמו, ועדיין הוא יכול להתקדש. וזו בעצם עבודת ה' - בבגדים, באוכל, בכלים, בבית וכן בכל דבר שמשמשים בו - שכאשר מכוונים לשם שמים, הקדושה שורה וקיימת בהם לעולם. ומפורש בגמרא (יומא ע"ב), שכלי המשכן שנעשו על ידי בצלאל, אהליאב וחכמי לב, שהיו קדושים, טהורים וצדיקים, לא שלטה בהם יד הגוים, וכולם קיימים לעולם. ואילו מה שבנה שלמה המלך ע"ה על ידי חירם מלך צור, וכל מיני פועלים מחוץ לארץ - נושא סָּבֵל וחוצב בהר - הכל נלקח ונהרס על ידי מלכות הרשע בזמן חורבן בית המקדש, עד שבפרס ומדי המלך אחשוורוש שתי יין בכלים של בית המקדש (פגילה י"ג), ולמדנו בספר חסידים (אות טע"ג) שאדם ירא שמים לא יעמוד ולא ישב אצל אדם רשע, ולא יקרא בספר של אדם רשע, ע"ש. והדברים נוראים עד כמה ניתן לקדש את החומריות! ומאידך, עד כמה זה יכול להיות טמא עד שיש ענין לברוח מאותו מקום. כח של מצוה מביא קדושה לעושה המצוה. מצוה זה כח גדול מה' יתברך. ולהיפך להיפך - אין קדושה, אין כח, אין תועלת, אין שמחה ואין כלום.

ובזה מובן מה שכתוב בהפטרת השבוע, פרשת זכור, ששאל המלך לא קיים את ציווי ה' יתברך שנאמר לו על ידי שמואל הנביא (שמואל א' ט"ו, ג): "הֲמִתָּה מְאִישׁ עַד־אִשָּׁה מֵעַל לְעִדְיֹונֶךָ גו'". ומפרש המלבי"ם, שיש רגש פנימי בלב כל אדם לרחם על בעלי חיים, ועל אחת כמה וכמה על תינוקות, ואין כאן סתירה לציווי ה' יתברך, משום שזה הרגשה שבלב ומותר לרחם ולהתרגש, אולם אחרי הכל העיקר הוא להיות שמח בציווי ה' יתברך להמית את כולם, כי זה ציווי ה' יתברך. ואילו חיילי שאול המלך והעם, לא זו בלבד שברגש היה קשה להם, אלא גם שאלו שאלות על ה' יתברך - 'למה מצוה אותנו ה' לעשות כך?' וזו ממש כפירה ואפיקורסות נגד

כל יהודי חייב להיות תמיד עובד השם! ויש מצוה בתורה לכל אדם לעבוד את ה' בכל כוחו. ופסוק מפורש הוא (דברים י"א, יג): "וּלְעַבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ", כלומר, שלמות הלב מאה אחוז לכבוד ה' יתברך. וכן הפסוק (ס"ג) "בְּכָל־לְבָבְךָ וּגו'" - לא כתוב בלבבך, אלא בכל לבבך, כלומר, שלמות ממש! ובאמת שזו עבודה קשה, ואשרי העובד על עצמו יום יום ושעה שעה, להגיע לדרגה של עובד ה'.

להיות עובד ה' ביום הכיפורים זה פחות קשה, שהרי ביום הכיפורים אין אוכל ואין יצר הרע (יומא כ"ג), והרוחניות בעלייה גדולה, אולם בחגים ובמועדים ישנה מצוות עשה "ושמחת בחגך", ואין שמחה אלא בבשר ויין (פסחים ט"ג), וזו עבודה קשה - לאכול בשר ולשתות יין, ויחד עם זאת לכוון לשם שמים. וכן בשבת קודש, יש מצוה של עונג שבת, והיא מצוה מן התורה (חז"ע שבת א' 97 ע"ג), ומצוה לענג את השבת בחמין, ומי שאינו אוכל חמין בשבת יתכן שהוא מין, ולכן יש להזמין, להטמין ולהטמין, והמאמין זוכה לקץ הימין. ואין לסור מן המצוה שמאל וימין (בב"ב כ"ג ע"ג המאור רפ"ג במסכת שבת). ורבנו הבן איש חי מסתפק באדם שכיוון גם לשם מצוות עונג שבת וגם להנאת גופו, אם יצא כזה ידי חובה (הובא בבב"ב ד"ז א"ה"ע סי' י"ד). ומכאן שעבודת ה' באכילה ובצרכי הגוף - להגיע בשלמות לפסוק "בְּכָל־לְבַבְּךָ" - היא עבודה קשה מאוד.

ומכאן לפרשתנו, פרשת תצוה, בפרשה כתוב מפורש על בגדי הקודש של אהרון הכהן ובניו, בגדי עבודת המשכן, "וְעִשְׂתִּיךְ בְּגָדֵי־קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אַחִיךָ לְכַבֹּד וּלְתַפְאֵרֶת". ומבאר הספורנו שהכבוד שיש בבגדים אלו הם לכבוד האל יתברך, שהם בגדי קודש ועבודת ה' יתברך. והרמב"ן מוסיף שאלו מלבושים מכובדים ומפוארים שילבשו אותם לשרת בהם לכבוד ה' יתברך השוכן בתוכם. והבגדים צריכים עשייה לשמה וצריכים כוונה. והאור החיים הקדוש מוסיף שבגדי כהן גדול מכפרים לעם ישראל על שמונה עבירות חמורות (עי' זכרים פ"ה). ולומדים מכאן שאפילו בגדים שלובשים והולכים איתם, ניתן לקדש אותם בקדושה גדולה. וחז"ל מלמדים אותנו על רבי יוחנן שהיה קורא לבגדים שלובש על 'בגדי כבוד' (שבת ק"ג), וכנראה שזה כבוד רוחני על ידי שעושים בהם כבוד שמים למצוות. ואפילו בהמה, עבדים ושפחות, כשבאין לרשות ישראל מקבלים קדושה (עי' עירובין מ"ג). וכן כלי סעודה ממתכת וזכוכית הנקנים מהגוי צריכים טבילה, משום שכעת הם נכנסים לקדושת ישראל. ומרן רבנו הגדול זיע"א היה קורא לבגדים המיוחדים שהיה לובש בתפקיד הראשון לציון - 'בגדי עבודה'. וכפשוטו, שבהם היה יוצא לציבור הרחב, ומהעונה הטהורה שלו היה אומר על כך 'בגדי עבודה'. ולמעשה אלו היו בגדים של

איך מתכוונים לפורים?

שלום וברכה מורי ורבותי!

גם לפורים צריכים להתכונן! ואולי יותר מכך, הכותרת אמורה להיות "לפורים צריכים להתכונן".

ישנם אנשים שמסוגלים להתכונן לפורים, עם הרים של ממתקים - לצורך משלוחי מנות, הרים של שטרות - למתנות לאבינונים, ועוד כמה ארגוני יין - לקיים את מצות היום "חייב איניש לבסומי עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" (מגילה ז ע"ב).

אולם, במהלך היום - מרוב קיום "מצוות היום" - הם אינם מספיקים לקבל שום דבר מהותי מהיום הזה, ומשום כך ממשיכים את שגרת החיים של למחרת יום הפורים בדיוק כפי שעשו זאת בטרם חל עלינו החג השמחה והמבדח הזה.

ברור לכולנו שלא כך הם פני הדברים ולא זו המטרה בגינה ולכבודה הוריד לנו הקדוש ברוך הוא, באמצעות חכמי ישראל, את היום הנפלא והקדוש הזה. אם אמרו על יום הפורים "כיפורים כ-פורים", לאמור שהשפעות הרוחניות אותן ניתן להשיג ביום כיפור הן רק מעין ההשפעות העצומות אותן ניתן להשיג ביום הפורים, הרי שברור לכולנו שהמדובר ביום מיוחד לחלוטין, ועל מנת לזכות ולינוק מיום זה במלוא חפניים, מוטל עלינו להתכונן לכך כיאה וכיאות ולא רק בהררי ממתקים, מרשרשים ויינות.

ובכן, מורי ורבותי! את יריית הפתיחה לימי הפורים אנו מקבלים מחז"ל במסכת תענית (כ"ט ע"ב) בזו הלשון: "משנכנס אדר מרבין בשמחה", ומסביר רש"י במקום, שהמקור לשמחה העצומה האמורה ללוות כל יהודי החל מתחילתו של חודש אדר הם ימי הניסים והנפלאות שאירעו לעם ישראל הן בחודש אדר והן בחודש ניסן בימי הפורים והפסח.

כבר כאן יש להבין, היאך ניתן לדרוש מהאדם להיות שמח? והלא לו יכל האדם להיות שמח היה עושה זאת גם בלא הציווי הזה. אם כך, מה גורם לאדם שלא יכול להיות שמח בגלל האמצעים או חוסר האמצעים הסובבים אותו, לשמוח הואיל וכך צווה? ויתרה מזו, הלא גם באותה שעה קשה, נמצא כל אדם עם אותן טרדות ובעיות אשר גורמות לו שלא לשמוח, האם הדרישה היא להתעלם מהן? לעצום עיניים? להתייחס לכל אותן בעיות כאילו אינן, ולשמוח למרות חוסר ההיגיון שבדבר? או שמא מצוה אחרת בפנינו?

ובכן, מורי ורבותי! נחזור כמה שנים אחורה לימים בהם התקיימו הדברים הכתובים במגילה. יושב עם ישראל מפוזר ומפורד בין העמים בכל מדינות מלכות אחשורוש שקט ושאנן, שמח ומאושר, בטוח בהמשך קיומו לעד. ואז לפתע פתאום הוא מופתע לגלות שצורך קטן בשם 'המן בן המדתא האגגי' רוצה "לְהַשְׁמִיד לְהַרְג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנְעַר וְעַד גֶּזֶן טַף וְנָשִׁים בַּיּוֹם אֶחָד בְּשָׁלוֹשָׁה עֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ שָׁנִים עֶשְׂרֵי הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר וְשָׁלָלָם לְבוֹז" (אסתר ג, י).

העם היה בטוח שהוא ניצב לקראת סופו, בדרך הטבע לא היה נראה פתרון באופק. גם אם משהו האמין שיש סיכוי ואי מי מהעם הזה ישרוד, הרי שהוא היה בטוח שיהיה זה יום אבל לאומי. והנה, לקראת סופה של המגילה מקוים בנו הכתוב "וְנִהְפֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הַמָּה בְּשָׁנָאֵיהֶם" (אסתר ג, ט). "ונהפוך הוא" אמיתי. במקום להפוך זאת אפילו ליום אבל לאומי לנוותרים מהעם, הפך היום הזה ליום השמחה ביותר בתולדות עם ישראל, היום היחיד שבו נדרש היהודי אף להתבסס מין ולאבד במידת מה את שיקול דעתו.

יום הפורים בעצם מלמד אותנו שגם אם חשבת שאתה ניצב לקראת סוף ה'קריירה' שלך - הרוחנית, הגשמית, המשפחתית או העסקית - הרי שיתכן שאתה נמצא בדוקא מול פריצת דרך והתחלה חדשה שאמורה לשנות את חיך לטובה. ויתכן שדוקא אותו יום, אשר מראש הגדרת אותו בטעות כיום אבל, הולך להיות היום השמחה ביותר בחיך, 'יום ההולדת' של הצלחתך בכל המישורים.

יתרה מזו, בשושן הבירה ניתן, לבקשת אסתר, ליהודים המתגוררים בה להשמיד, להרוג ולאבד את כל שונאיהם יום נוסף, ולא רק בייג באדר

להתענג על ה'

הרב אליהו רבי ראש הכולל

כבשאר המקומות. הרשות נתנה על ידי המלך והם מחו את זרע עמלק אשר אמר להשמידם יום נוסף, ומשום כך חגגו הם את יום ט"ו באדר כיום הפורים. מה שגורם לכל הערים המוקפות חומה מימות יהושע בן נון לחגוג את חג הפורים ביום ט"ו עד ימינו אלה.

יש כאן מסר שמכפיל את עצמו - היהודים שהיו בשושן היו בטוחים במותם הרבה יותר משאר היהודים אשר היו מפוזרים ומפורדים בשאר ארצות וערי המלך אחשורוש. הם הרי ידעו שרוב האוכלוסיה השושנית היא מגזע עמלק, כך שהסיכוי להתחבא או לברוח מאותה גזירת מוות ארוכה הינו אפסי אף במימדים של מלכות אחשורוש. יתר היהודים בשאר הערים היו פחות חשופים לאותה סכנה, אם כי עדיין היו שרויים בסכנה ממשית.

אולם בפועל, לאחר קיום רצון הקדוש ברוך הוא במאמר "ונהפוך הוא", התברר שליהודים אשר בכל עיר ועיר ניתן יום אחד לשלוט בשונאיהם, ואילו ליהודים אשר בשושן שהיו חשופים כל כך לסכנה ניתנו יומיים. ללמדך, שלא רק ויתכן והבעיה בה אתה נמצא הולכת להפוך ליום חג עבוך, אלא יותר מכך - אם אתה נמצא ממש במרכז של הבעיה והישועה נראית לך בלתי קיימת ובלתי אפשרית, דוקא מתוך אותו חוסר היגיון אמורה לצוץ הישועה הגדולה אף יותר מאחרים אשר כבר מראש היה סיכוי סביר לזכותם באותו הנס.

זה אומר לגבי כל אחד ואחד, מאיתנו שאין ולא יכול להיות דבר שיגרור לו שלא לשמוח בימים אלו ובכלל. כי הלא - אין שבר ואסון גדולים יותר מאשר לעמוד מול שערי מוות, ואם זה יכול להיפך ביום מן הימים ליום חג, הרי שאין דבר שעובר עליך שלא יוכל להפוך ליום חג.

שני דברים אמורים לגרום לאדם להיות שמח ומאושר: הראשון, הוא אמונה בקדוש ברוך הוא. והשני, מצפון נקי. אדם שמבצע פשעים חברתיים, מוסריים או רוחניים, לעולם לא יוכל להיות בשמחה. משום שתמיד מבין הוא "במקרה הטוב" שכל רע שעובר עליו הוא בעקבות מעשיו הלא נכונים, מה שאומר שהוא ממשיך לעצמו את הרע בידיים, ומה שגורם עוד לפני נטילת אחריות למעשים לחוש בצער רב וביגון קודר. בנוסף לכך, חובה קדושה ו'מינימאלית' היא האמונה בבורא העולם. עלינו להאמין שכל אשר הוא עושה לנו הוא לטובתנו, גם אם לא נראים הדברים כן, כך הם פני הדברים ממבט ראשון. מה שאומר שאדם שעושה את המוטל עליו בין אדם למקום ובין אדם לחברו, ולו רק בגדר הסבירות, ומעבר לכך בוטח הוא באלוקים, הרי שאין דבר שעלול לגרום לו לצאת מהשמחה התמידית בה הוא שוהה.

לעומתו, מי שיחסר לו ולו אחד משני התנאים הללו, הרי שלעולם לא יוכל להיות שמח. משום שלא רק כל רע שעובר עליו אמור להכניסו לדיכאון עולמיים, אלא הרבה מעבר לכך, גם מה שנראה טוב בעיניו ברור לו כי יתכן בדיוק באותה מידה שהוא רע גמור, או למצער אמור לגרום בעקבותיו רע. כי הרי כמו שיתכן והרע העובר עליך הוא בעצם טוב, כך יתכן והטוב העובר עליך הוא בעצם רע. והשקט הנפשי הנובע משלוות נפש פנימית אמיתית והאמונה בבורא העולם, הם היחידים היכולים לגרום לאדם לעבור הן את הדברים הטובים יותר והן את הדברים הטובים עוד יותר באהבה ובנחת, ובעיקר בשמחה.

ימי פורים מלמדים אותנו שלא מה שאנו רואים בעיניים הוא מה שקורה בפועל. יתכן ובעיניים יראה אותו יום כהיום השחור ביותר בחיינו, אולם בחלוף השנים והזמן נגלה שהוא אחד מהימים הנפלאים והנאדרים ביותר אשר שינו את חיינו לטובה לכלי היכר.

את התובנות הללו יש להפנים ולהפוך לחלק מאורח החיים, והחשוב עוד יותר - ללמדם ולהנחות בהם את בנינו. ילדים שייולדו לתוך עולם של שמחה יגדלו אתו, יפרו וירבו אותו ויהפכו עוד דורות רבים למאושרים.

ברכת שמחה עצומה לכולנו, בימי חודש אדר, ובכל השנה כולה, עד חודש אדר הבא בו נצטרך להוסיף שמחה על שמחתנו,

וברוכים תהיו!

שאלה יפה

ש"ת ממורנו הרב שליט"א

וברכו (עיין ברכות כה). ואפילו נחש על עקבו לא יפסיק (ברכות ל). כמוכן, חזן שהוא כהן, ואין עוד כהנים, מותר לו לפרוש כפיו ולברך ברכת כהנים ולחזור לתפילתו (עיין מש"כ סימן קכ"ט ס"ק טו). כמוכן, ישראל המתפלל תפילת העמידה עם הש"ץ, והגיע עמו ביחד לסוף מודים, לא ימשיך, אלא ישמע ברכת כהנים ויענה אמן, ויחזור לתפילתו (עיין יב"ח ח"ז סימן י"ב). ויש להשתדל ולהתאמץ תמיד לסיים תפילת העמידה לפני ברכת כהנים, והכהן יברך וישראל מתרץ. ולא להפסיד את הזכות הגדולה והעצומה של ברכת כהנים, כי הקב"ה מתאוה לברכת כהנים (סוטה ל"ה). גם לרבות שצריך לחזן שלא למהר בעמידה, לא בלחש ולבא בחזרה, ובוז מזה את הרבים, וזכות הרבים תלוי בו. וכידוע, תפילת העמידה בלחש, להשתדל לכל הפחות שבע דקות (וא"ל לזמן מועד דף ק"ה). ורבינו הגר"ש דבליצקי זיע"א הוסיף שצריך תשע דקות, ורבינו בעל שבט הלוי הוסיף שצריך שתיים עשרה דקות.

ברכת כהנים יותר מתחנונים

שאלה: אני רגיל להרבות בתחנונים בעמידה לפני "עושה שלום", ולפעמים מפסיד ברכת כהנים. האם עדיף לוותר על התחנונים ולכוון היטב לברכת כהנים.

תשובה: ברכת כהנים הוא דבר גדול מאד. וחז"ל דורשים (חולין מט.) "וְאֵינִי אֶבְרָכֶם" (במלבי"ם ג. כז), שהקב"ה מברך לישראל דרך הכהנים. ורבינו כ"ח החיים (סימן קכ"ט ס"ק קל"ח) מביא מהזוהר הקדוש, לעמוד באימה ובריאה. וכאשר ממשיך בתחנונים יתכן שמפסיד ברכת כהנים. ואולי גם יש כאן כבוד שמים לכוון לברכת כהנים. כי חז"ל אומרים (סוטה מ.) "כלום יש עבד שמברכין אותו ואינו מאזין", עיין שם. ואף שפסק מרן רבינו הגדול זיע"א (ביב"ח ח"ז סימן י"ב) שהמתפלל תפילת לחש בעמידה, והגיע ברכת כהנים, אינו חייב להפסיק, עיין שם. מכל מקום בנידון דידן שהוא בתחנונים, נראה שעדיף לקצר ולבוא לעמוד תחת הכהנים לקבל ברכתם (ועיין בא"ח הלכות סוטה ט"ו). וברכת כהנים זה קמיע להצלחה ברוחניות וגשמיות. ויש להתאמץ ולכוון היטב ולהרגיש שה' יברך מברך אותנו, ולכן יש לעמוד באימה ויראה. ובספרי הקטן "שאלה יפה" (ח"ה סימן קע"ט) כתבנו שאסור להרים סידור מהרצה באמצע ברכת כהנים, עיין שם. ומכאן נלמד שצריך להתייחס לברכת כהנים בכובד ראש גדול מאד. ותמיד ניתן לבקש תחנונים, אבל לא בברכת כהנים שהיא פעם ביום "וְאֵינִי אֶבְרָכֶם" ישירות מהקב"ה.

צדקה לאיש שאינו הגון

שאלה: איש תמהוני בא לבית הכנסת, ומבקש הלואה עבור קניית תפילין, האם יש לתת לו.

תשובה: יש ליהדר מאד, אם יש חכם שמכירו וממליץ עליו, וגם נותן שיקים כפי הענין, שלא צריך לרוץ אחריו. ואם אין לו, אז מי שממליץ עליו, שיתן שיקים. ולמעשה לא כדאי להתחיל איתם בהלוואות, ועדיף לתת להם צדקה סכום כסף שניתן לאסוף מהציבור בעין טובה, וזה מצוין.

וכן אשה אלמנה וכיוצא בזה, המבקשים הלואה, יש ליהדר מאד. וכמוכן שלא יצדק ברווח, יהיה הפרעון, ועדיף לתת צדקה בעין טובה. ולעולם לא לתת הלואה. גם אין לתת להם המלצה למגבית כשלא יודעים מי עומד אחרי זה. ולפוטרו בלי כלום אי אפשר, אז הצדקה שווה מליונים. וזה מרגיע את כולם, "וְצִדְקָה תְצַלֵּל מְקוֹת" (משלי י"ח, ז).

ויש לכוון על כך בברכות השחר כשאומר "תצילני מעי פנים ומעוזות פנים", לכוון היטב שלא להפגש עם כל מיני אנשים קשים, שלא יפריעו לנו בעבודת ה'.

איסור לשון הרע - בשידוכים

שאלה: אדם ששמע מחבירו על משודך שסובל ממחלה תורשתית של פצעים בגופו, האם מחויב הוא לגלות על כך למשודכת על אף שלא ראה בעצמו אלא רק שמע מחבירו, או שיש בזה איסור לשון הרע? ואם צריך לגלות, באיזה פרק זמן יש לגלות על כך?

יש לציין שניתן לטפל במחלה זו, ועוד, שאם אין האשה סובלת מאותה מחלה אלא רק האיש, אין המחלה עוברת בתורשה לילדים.

תשובה: חובה לגלות למשודכת על כך, ואסור בשום אופן להעלים פרטים חשובים כעין אלו.

אולם אין לגלות על כך מיד אלא רק בפגישה שלישית שהמשודך והמשודכת מדברים קצת יותר בפתיחות, וכל אחד מספר על עצמו, ואז יוכל המשודך לספר על אותה בעיה, והמשודכת תקבל את הדברים יותר במתינות ובשיקול הדעת.

ובלאו הכי, יש לומר למשודך ולמשודכת לעשות בדיקות דם של 'דור ישרים' ולראות שאין בעיות של גנטיקה, חס ושלום.

וכל זה כשאין טיפול לאותה מחלה, אולם אם יש טיפול כפי שצויין בשאלה, יש להשפיע על המשודך היקר שיפסיק להיפגש בתקופה מסוימת, ובזמן הזה יטפל בעצמו עד שיתרפא לגמרי מאותה מחלה, ורק כשיתרפא ימשיך לצאת לפגישות, ולה' הישועה שימצא את זיווגו במהרה.

חספורת לילד בן חמש על ידי אשה

שאלה: האם מותר לילד בן חמש להסתפר אצל אשה?

תשובה: אם אין אפשרות שהילד יסתפר אצל גבר, מותר לו להסתפר אצל אשה.

העברת הילד לתלמוד תורה אחר

שאלה: ילד שמחמת התנהגותו בקשו הנהלת התלמוד תורה מהוריו להעבירו לתלמוד תורה אחר, והאם מבקשת מהתלמוד תורה שלא לציין בתעודה פרטים המעידים על התנהגותו, כדי שלא יישר לו כעין 'כתם' שיפריע לו להתקבל לתלמודי תורה אחרים. מה דעת התורה בענין זה?

תשובה: ראשית יש לציין שעל ההורים היקרים להעניק טיפול לילד, ולהשקיע מאמץ רב ללמדו דרך ארץ ומידות טובות, ואין להסתפק בזה שמעבירים אותו לתלמוד תורה אחר בלבד, ופשוט.

ולעצם השאלה, יתכן שלטובת הילד עדיף שהתלמוד תורה, שאליה הוא מעונין להתקבל, ידע מהתנהגותו זו, משום שאם לא ידעו מזה, יתכן שמחמת התנהגותו יגער בו וילחיצו אותו יתר על המידה, דבר העלול לפגוע בנפשו העדינה של הילד, ואם כן לא השגנו שום רווח בזה שהעברנו אותו לתלמוד תורה אחר, אדרבא רק גרמנו לו נזק הרבה יותר גדול.

ומאיך, אם נספר לתלמוד תורה החדש על התנהגותו, ושמחמת כן הוציאו אותו מהתלמוד תורה הקודם, ידעו המחנכים כיצד להתנהג עמו וכיצד לטפל בו, ובוזה נרוויה שהילד יקבל טיפול מיוחד שישינה אותו בעזרת ה' לטובה.

להפסיק בעמידה לעלות לדוכן

שאלה: אני כהן ועולה לדוכן באמצע העמידה כשהגעתי לסוף מודים, ואמר לי שזה הפסק באמצע העמידה, מי צודק.

תשובה: הם צודקים, כי זה הפסק ואסור לך לזוז באמצע העמידה, אלא להרגיש, אני עומד לפני ה' יתברך בפחד ועדה, ואסור להפסיק לקדיש, קדושה

מתנות לאביונים - למהדרין מן המהדרין

שאלה: כיצד ניתן לקיים את מצוות מתנות לאביונים בשלמות?

תשובה: בחורי ישיבה צעירים, ותינוקות של בית רבן לפני בר מצוה, אין להם כלום, וזו מצוה מהודרת ביותר למתנות לאביונים, וכל שכן כשהם יתומים (חז"ע פורים דף ס"ח), ויכול כל אדם לתת את המעות לגבאי הצדקה, או לאביון באמת לאחר פורים, וזה מצוין. וכן מתנות לאביונים שרגיל לתת כל השנה, מעכב לעצמו, ולאחר פורים מחלק להם, וזה מצוין (מש"כ ס"ט תרל"ד).

וכמוכן שלעכב מעות פורים ולתת לאברכים בעלי משפחות העוסקים בתורה בהתמדה, שכולנו חיים בזכותם, הרי זה מהדרין מן המהדרין.

ללעוג על עדות בפורים הקדוש

שאלה: האם מותר בפורים ללעוג על עדות מסוימות, כגון פרסים מרוקאים וכיוצא בזה, ולומר עליהם בדיחות ולחקות אותם בכל מיני קולות משונים?

תשובה: אסור בהחלט! ומרן רבנו הגדול זיע"א פסק שאסור להתחפש איש לאשה, וכן אסור להזיק ממון חבירו (חז"ע פורים ק"ט), ועל אחת כמה וכמה להזיק בנפש, ועוד יותר חמור כשזה נעשה על עֵדָה שלימה. ומה גם שיש בזה חשש ליצינות שאסור כל השנה. וכל ליצינות אסורה, חוץ מליצינות על עבודה זרה (תלמוד בבלי, וכן מותר לעשות ליצינות מהרשעים המסיתים, וכן המודע המטופשת, והצינינות המזויזיפת).

לחלק סיגריות ביום פורים

שאלה: האם מותר לחלק סיגריות בפורים לכל מי שרוצה? והאם זה מועיל במקום שחיתת יין?

תשובה: חס ושלום! פורים הוא יום קדוש, יום של אמנה ויום של קדושה, ולא מתיאם ביום כזה קדוש לעשן סיגריות שהיא סכנה גדולה ומזיקה לבריאות. ועל אחת כמה וכמה לצעירים שלא התחילו בזה כלל, שאסור בהחלט להכשיל אותם - גם לא בפורים! וכידוע על אחד מגדולי ישראל שנלב"ע על ידי המחלה הקשה, שאמר לפני מיתתו שכואב לו על הסיגריה הראשונה שקיבל מאיש אחד, וזה גרר אחריו צרות ומחלות.

לאחר מנחה יש לעשות סעודת פורים עם פת לחם, בשר ויין מתוק, לברך 'המוציא' וברכת המזון, וללכת מיד לישון, זו המצוה המהודרת בפורים הקדוש (מש"כ ס"ט תרל"ד).

לגור לבד

שאלה: בחור בגיל מבוגר שעדיין לא זכה להתחתן, האם מותר לו לגור לבד?

תשובה: אסור בהחלט, ודבר זה מסוכן מאוד! אדם יחיד בבית, מיועד לפורענות וליצר הרע.

מצוה גדולה לגור אך ורק עם ההורים, ולצאת מהבית חתן וכלה בעתו ובזמנו. וזה כבוד גדול כשגרים עם ההורים גם בגיל מבוגר.

ובהלכה כתוב שיש סכנה לגור בבית יחידי מכל מיני שדים ומזיקים (מש"כ ס"ט תרל"ט).

וכשאין בריא, יגורו בדירה שני בחורים עם השגחה צמודה ודעת תורה, ולה' הישועה.

לעבוד כאחות במפעל שבו עובדים גברים

שאלה: האם מותר לאשה לעבוד כאחות במפעל מסויים, כשהתפקיד שלה הוא להעניק טיפול גם לגברים בעת הצורך, כגון תאונת עבודה וכדומה, או שיש לאסור בזה משום צניעות?

תשובה: מותר לאשה לטפל בגבר בעת הצורך. ולכן גם כאן, מותר לאשה לעבוד כאחות במפעל המצויים בו גם גברים, ולטפל גם בהם בעת הצורך. והעיקר להקפיד שיהיה שם צניעות וכבוד ראש.